Raadsvoorstel: Z/20/680310/D-745869
Onderwerp: **Financiering en samenwerking elektrische veren**

Datum: 11 mei 2021
Portefeuillehouder: Joost van der Geest
I&O: 20 mei 2021
B&A / Raadsvergadering: 24 juni 2021
Opsteller: Beerlage, Peter
Geeft voorstel begrotingswijziging: Ja

Onderwerp:

Financiering en samenwerking elektrische veren

Voorstel:

Wij stellen u voor:

1. Onder voorwaarde van medefinanciering door de gemeente Altena ten bedrage van € 4,3 mln., dit bedrag als aanvullend investeringsbudget beschikbaar te stellen voor de aanschaf van twee elektrische veerponten
2. Een structureel aanvullend budget beschikbaar te stellen van € 9.000, vanaf 2023, voor het Gorinchems aandeel in de exploitatielasten van de veerdienst, te dekken vanuit het begrotingssaldo
3. De gevolgen van de businesscase te verwerken in de exploitatie van de veerdienst, vanaf 2023
4. Deze financiële consequenties te verwerken in een begrotingswijziging

Aanleiding:

In 2020 zijn we opnieuw gestart met de Europese aanbesteding van twee elektrische veerponten voor Riveer. Op 14 januari 2021 hebben we u in een vertrouwelijke bijeenkomst geïnformeerd over de uitkomst van deze aanbesteding. Er zijn twee inschrijvingen ontvangen waarvan één moest worden uitgesloten vanwege het niet voldoen aan de gestelde eisen, de andere inschrijving was boven budget.
Omdat ook wanneer ingegaan zou worden op deze hogere inschrijving, er nog altijd een besparing in de exploitatie te realiseren is en er een bijdrage wordt geleverd aan duurzaam vervoer, zijn we in overleg getreden met onze partnergemeenten in deze veerlijnen. Altena en Hardinxveld-Giessendam wilden ook onderzoeken of met een gezamenlijke inspanning het toekomstperspectief voor deze veerlijnen kon worden versterkt door de investering in elektrisch varen mogelijk te maken.

Op 26 januari hebben we daarom onder nadrukkelijk voorbehoud van aanvullende financiering de opdracht voor de bouw van deze schepen gegund aan Holland Shipyards. Tegelijkertijd hebben we een intergemeentelijke ambtelijke werkgroep van de gemeenten Altena, Gorinchem en Hardinxveld-Giessendam opdracht gegeven om:

a. buiten èn binnen de gemeenten naar extra financiering te zoeken ten behoeve van het slagen van de aanbesteding van de veerboten;
b. te onderzoeken onder welke voorwaarden mogelijke extra financiering binnen de gemeenten kansrijk is.

Er is opdracht voor onderzoek en advies verstrekt aan IPR-Normag voor de beantwoording van de hierboven gestelde vragen. In het rapport “Onderzoek veerverbindingen over de Boven Merwede” van 20 april 2021 worden antwoorden gegeven (zie hiervoor bijlage 1). Naar aanleiding van deze rapportage hebben wij met de gemeenten Altena en Hardinxveld-Giessendam afgesproken om:

1) Het advies in deze rapportage (verwoord in paragraaf 4.5) over ‘financieringsconstructie’, ‘aanpassing samenwerkingsovereenkomst’, ‘introductie frictiekostenregeling’ en ‘evaluatiekader’ te volgen in de nadere uitwerking van afspraken tussen de gemeenten, teneinde de aanbesteding te doen slagen.

2) Bij deze nadere uitwerking van afspraken de onderstaande aanvullingen en aanscherpingen ten opzichte van het in het rapport geformuleerde advies te hanteren:
    a. Altena en Gorinchem financieren ieder een deel van de opdrachtsom. Gorinchem stelt het beschikbare krediet beschikbaar, Altena de aanvullend noodzakelijke middelen.
    b. De bestaande Samenwerkingsovereenkomst (SOK) van de 3 gemeenten wordt geactualiseerd op de volgende punten:
        i. De looptijd van de SOK wordt verlengd naar 15 jaar;
        ii. Er worden afspraken gemaakt over het kapitaalsrisico in de vorm van een frictiekostenregeling.

Met deze hernieuwde samenwerkingsafspraken met de gemeenten Altena en Hardinxveld-Giessendam kan de opdracht voor de bouw van de elektrische schepen definitief gegund worden. Wij zijn verheugd over dit resultaat van de gezamenlijke zoektocht naar een oplossing voor de ontstane situatie en de daaruit voortvloeiende versterking van de samenwerking met de betrokken gemeenten. Daarom stellen wij voor de bijdrage van de gemeente Altena beschikbaar te stellen voor de aanschaf van 2 elektrische veerponten.

In de gemeenten Altena en Hardinxveld-Giessendam worden tevens besluiten aan de raden voorgelegd om de aanpassing van de samenwerking in deze veerlijnen te bekrachtigen. In Altena ligt een besluit voor om een bijdrage ter beschikking te stellen aan de gemeente Gorinchem voor de aanschaf van twee veerponten, en middelen te reserveren voor een aanpassing van de exploitatie, in Hardinxveld-Giessendam wordt een besluit genomen om de samenwerking te continueren, de bijdragen hiervoor te reserveren en investeringskrediet te reserveren voor de aanpassing van de steiger. Het te nemen investeringsbesluit in Altena is voorwaardelijk voor de implementatie van de besluiten in Gorinchem en Hardinxveld-Giessendam.

Beoogd effect:

- Realiseren van een kostenbesparing in de exploitatie van de Veerdienst van € 187.000,-
- Bijdrage aan duurzaamheid door een vermindering van uitstoot van CO2 (100 ton) en stikstof (10 ton)
- Versterking van de samenwerking met de gemeenten Altena en Hardinxveld-Giessendam voor de exploitatie van deze veerlijnen
- Continuering van de veerdienst en gunning van de aanbesteding
- Stimulering innovatie in de maritieme sector in de regio

Argumenten:

Met het aanvullend investeringsbudget vanuit de gemeente Altena wordt het mogelijk elektrisch varen te realiseren op deze lijnen van Riveer. Dit leidt tot:

1. Een kostenbesparing in de exploitatie van deze lijnen
   (In de paragrafen 3.4 t/m 3.6 van het rapport van IPR-Normag is een beoordeling van de businesscase gegeven, met deze conclusie)
2. Een bijdrage aan duurzaamheid door een vermindering van uitstoot van CO2 en Stikstof
3. Een sterkere samenwerkingsbasis tussen de drie oevergemeenten voor deze lijnen door:
    a. Gezamenlijkheid in investeringen
    b. Gezamenlijke zeggenschap (in de Stuurgroep Riveer op de (deel-)begroting Riveer voor de twee veerdiensten)
    c. Langere looptijd SOK
    d. Deling kapitaalsrisico

    (In paragraaf 4.5 van het rapport van IPR-Normag staat het advies ten aanzien van bovenstaande zaken verwoord)
4. Stimulering werkgelegenheid en innovatie in de regio nu gegund wordt aan een werf uit de regio

Risico's:

Door de hernieuwde afspraken onder de samenwerking in de exploitatie van de veerdienst voor de lijnen naar Woudrichem en Werkendam/Hardinxveld worden de risico's voor de gemeente Gorinchem hierin beperkt:

- Gorinchem en Altena financieren ieder een deel van de benodigde investering
- De samenwerkingstermijn is verlengd naar 15 jaar
- Er komt een frictiekostenregeling waarmee het financiële risico van de beëindiging van de samenwerking wordt gedeeld.

Overige kosten die aan de orde kunnen zijn bij beëindiging van de samenwerking zijn niet in de frictiekostenregeling meegenomen. Omdat er een opzegtermijn van twee jaar in de overeenkomst is/wordt opgenomen, wordt verwacht dat deze eventuele kosten goed kunnen worden beheerst.

(In het rapport van IPR-Normag wordt ook ingegaan op de risico's in de businesscase voor het elektrisch varen in paragrafen 3.6 e.v.)

Indien de gemeente Altena en/of Hardinxveld-Giessendam niet instemt met het voorliggende advies van IPR-Normag en de daarbij behorende besluiten voor gezamenlijke financiering en aanpassing van de samenwerking kan de aanbesteding niet worden gegund.

Financiën:

Op basis van de doorlopen aanbesteding is duidelijk geworden wat de investeringsomvang is om het elektrisch varen mogelijk te maken en een besparing te realiseren die (gedeeltelijk) het wegvallen van de provinciale subsidie die tot 2018 werd ontvangen compenseert. De uitkomsten van de aanbesteding zijn verwerkt in de businesscase. Hieronder is samengevat hoe de diverse onderdelen eruit komen te zien:

Investering
Voor de investering in de elektrische veerboten en het ontwerp was een budget beschikbaar gesteld van € 4,2 mln. Daarnaast is er een budget voor de realisatie van de walstroomvoorziening en steigers van € 0,8 mln. Na aftrek van de kosten voor het ontwerp en het aanbestedingsproces, resteert er € 4,65 mln.

De inschrijving van Holland Shipyards is gedaan voor een totaalbedrag voor alle benodigde investeringen. De aanbesteding komt in totaliteit uit op € 9,35 mln. Op hoofdlijnen ziet de investering er als volgt uit:

- 2 elektrische veerboten: € 7,5 mln. (afschrijving 50 jaar)
- Aanpassing steigers: € 0,55 mln. (afschrijving 30 jaar)
- Aanleg walstroom: € 0,4 mln. (afschrijving 15 jaar)
- Accupakketten: € 0,9 mln. (afschrijving 10 jaar)

Bovenstaande opzet is inclusief € 0,4 mln. voor de aanpassingen van de steigers bij de andere oevergemeenten. Deze kosten komen direct ten laste van de oevergemeenten en laten we in de financiële opzet verder buiten beschouwing. Het totaal benodigde investeringsbudget bedraagt daarmee € 8,95 mln.

Per saldo is er dan een aanvullend investeringsbudget nodig van € 4,3 mln. (€ 8,95 mln. -/- € 4,65 mln.)
In de beheersing van de gemeentelijke schuldpositie (de PPN 2021) is een investeringsplafond afgesproken. Met dit aanvullend investeringsbudget is daarin geen rekening gehouden. In het rapport van IPR-Normag (o.m. paragraaf 4.5) is een alternatief geboden om deze investering toch plaats te kunnen laten vinden. Nu de gemeente Altena een bijdrage doet van € 4,3 mln., ter dekking van dit deel van de investering, drukt dit deel van de investering niet op de schuldpositie en het investeringsplafond van Gorinchem.

De jaarlijkse exploitatiekosten, inclusief rente en afschrijving, van de gemeenschappelijke investeringen (dus exclusief de steigers) zijn vervolgens in de businesscase opgenomen en vormen onderdeel van de veerexploitatie, waarin de 3 oevergemeenten ieder hun aandeel nemen.

Veerexploitatie
De investeringen en de gevolgen van het elektrisch varen voor de exploitatiekosten zijn opgenomen in de opgestelde businesscase (m.u.v. de steigers, die zijn voor de individuele gemeenten). De beoogde jaarlijkse besparing van € 0,3 mln. voor het wegvallen van de provinciale subsidie die tot 2018 werd verkregen, wordt niet volledig gerealiseerd. Op basis van de huidige cijfers komen we uit op een besparing van ca. € 187.000 per jaar. De situatie met subsidie is de basis geweest voor de begroting van de afgelopen jaren 2018-2021, deze is op incidentele basis aangepast naar de verwachtingen voor de betreffende jaren. Ook voor 2022 zal een hiervoor een voorstel worden gedaan in de PPN.
Vanaf 2023 zal de begroting structureel moeten worden aangepast aan de nieuwe situatie met de nieuwe met de nieuwe elektrische veren en een nieuwe Samenwerkingsovereenkomst (SOK). De stijging van de jaarlijkse kosten blijft voor de gemeente Gorinchem, als gevolg van elektrisch varen en de nieuwe SOK, beperkt tot € 9.000 per jaar ten opzichte van de situatie met een provinciale subsidie tot 2018. Hiervoor wordt een beroep gedaan op het begrotingssaldo (2023 en verder).

De gevolgen van de businesscase zullen worden verwerkt in de exploitatie van de veerdienst vanaf 2023 en de financiële consequenties worden verwerkt in een begrotingswijziging.

In bovenstaande financiële opstelling is geen rekening gehouden met enige subsidie. Vanuit de provincie Zuid-Holland kan een bijdrage worden verwacht voor de aanpassing van de steigers in Gorinchem en Hardinxveld-Giessendam ten bedrage van 80% van de kosten. In aanvulling hierop wordt met Zuid-Holland nog gekeken naar een mogelijke subsidie voor het elektrisch laadsysteem.
Vanuit de provincie Noord-Brabant is vooralsnog geen bijdrage toegezegd.

Participatie:

-

Communicatie:

Duurzaamheid:

Bijdrage aan duurzaamheid door een vermindering van uitstoot van CO2 en stikstof

Vervolgproces:

Definitieve gunning van de opdracht tot bouw van twee elektrische veerponten

Bijlagen:

1. Rapport IPR-Normag: Onderzoek veerverbindingen over de Boven Merwede

Burgemeester en wethouders van Gorinchem,
de secretaris, de burgemeester,

Raadsbesluit

De gemeenteraad van Gorinchem,

Gelet op het raadsvoorstel van het college d.d. 11 mei 2021
Gelet op de wettelijke bepalingen

Besluit:

1. Onder voorwaarde van medefinanciering door de gemeente Altena ten bedrage van € 4,3 mln., dit bedrag als aanvullend investeringsbudget beschikbaar te stellen voor de aanschaf van twee elektrische veerponten
2. Een structureel aanvullend budget beschikbaar te stellen van € 9.000, vanaf 2023, voor het Gorinchems aandeel in de exploitatielasten van de veerdienst, te dekken vanuit het begrotingssaldo
3. De gevolgen van de businesscase te verwerken in de exploitatie van de veerdienst, vanaf 2023
4. Deze financiële consequenties te verwerken in een begrotingswijziging

Aldus besloten in de raadsvergadering van 24 juni 2021

Griffier, Voorzitter,